

מדה בדרת

שיעור חדף היומי בדרך קצרה

שבת עט-פה

לעי"ר ר' חיים זאב בר' יוסף
יהודה ליב קליינר זצ"ל

הערות והנצחות בטל 0548449853
MABADAF12 @GMAIL.COM

פרשת ויגש תשע"ג

צניעות כ"כ ומגלות ב' עינים וכוחלות אותם. שעה שיעורו לתת על פי נקב קטן של יין. דבק כדי לתת בראש השפסן של קנה ציידים. זפת וגפרית כדי לעשות נקב קטן, חרסית שיעורו לרבץ כשיעור פה כור ולר' יהודה כשיעור פטפוט והכוונה בסיס של כירה קטנה כמו שר' יהודה אומר לענין עור שיעור קטן משל רבנן כשיעור מנעל לקטן. המוציא שיער כדי לגבל טיט של פי כור. סיד כדי לסוד אצבע בת קטנה, ורב אומר שבת שהגיעה לפרקה אך לא לשנים עניות טופלות השער כסיד עשירות בסולת, בנות מלכים בשמן המור כמו שכתוב אצל אחשוורוש ששה חדשים בשמן המור והוא סטכת או שמן זית שלא הביא שלישי, וסכים אותו שמשיר השיער ומעדן הבשר, רב ביבי סך לבתו בשמן המור אבר אבר וקבל בנדונייתה ד' מאות זוז, ונכרי שהיה בשכנתו עשה לבתו בבית אחת ומתה והוא אמר הנכרי שרב ביבי הרג לבתי ור"י אמר שרב ביבי שרגיל בשך צריך להוריד לבתו שיער ומי שלא רגיל בזה אי"צ לכך. לרב כלכול ואנדיפי הוא שיער רגיל ושיער דק יותר, ולפי"ז שיעורו של ר' יהודה לסוד כלכול הוא גדול יותר משל ר' נחמיה אך קטן משל רבנן, ומה שרבי אמר שראים דברי ר' יהודה בחבוס שהוא סיד מדולל ודברי ר' נחמיה בסיד עבה כביצה, ולרב שניהם דיברו במדולל אלא הוא שיעור בשיער ור' אמי מבאר בר' נחמיה בכלי עם ב' פיות וסותם עם סיד אך לא מסתבר שאדם ימלא חבית להפסיד היין שהוא ממחה את הסיד, ורב כהנא מבאר שהסיד עשוי לשנות לסמן מדה בכלי כמו שכתוב במשנה שנתות היו בהין עד היכן לנסכי פר איל או כבש. וניתן לפרש אנדיפי להאדים המצח, וכמו גלילי אחד שבא לבבל ואמרו לו דרוש לנו במעשה מרכבה ואמר אדרוש לכם כמו ר' נחמיה וחביריו ויצאה צרעה והכתה אותו במצחו ומת ואמרו שמשלו הגיע לו. **משנה** לריע שיעור הוצאת אדמה כחותם שקים ולחכמים כחותם אגרות, וזל וחול הדק לריע שיעורם כדי לזבל קלח כרוב ולחכמים כדי לזבל כרישה, וחול הגס שיעורו כדי לתת על מלא כף סיד, קנה כדי לעשות קולמוס קנה עבה או מרוסם שיעורו כדי לבשל ביצה קלה שבביצים טרופה ונתונה באלפס. **גמרא** השיעור של חול גס כדי לתת על פי כף סיידים שחול הוא טוב לסיד, כדעת ר' יהודה בברייתא שלא יסוד אדם ביתו בסיד אחר החורבן אי"כ עירב בו תבן או חול ולר' יהודה תבן מותר ולא חול שאז הוא טרכסיד שהוא חזק יותר ולרבא גם לחכמים החול שהול קילקולו הוא יתקונו בזמן הזה ולכן שיעורו בו הוצאה. השיעור בקנה כדי לעשות קולמוס שמגיע לקשרי אצבעותיו ור' אשי מסתפק אם קשר העליון או התחתון. בנו של מר בר רבינא הסביר בביצה קלה שהיא ביצה של צלצלא אמר לו אביו שאם היא קטנה תאמר ציפור הקטנה ביותר, ורב ששת ביאר שהיא ביצת תרנגולת שהיא הכי קלה לבישול והשיעור הוא כגרוגרת מביצה קלה ככל שיעורו שבת.

דף עט רבא אומר שלכו"ע מודה בשטר צריך לקימו, ונחלקן שלתי"ק כותבים שובר, ולכן אין חייב בהוצאה שאינו צריך לו, ולר"י אין כותבים שובר ולכן הוא צריך לו, ור' אשי מבאר שהוא צריך לו להראות למלוה אחר שהוא פורע חובות. רבא הסתפק בשיעור עיבוד עור ור"י אמר לו ששיעורו כהוצאה כדי לעשות קמיע שהמשנה אומרת ששיעור מלבן מנפץ וצובע וטווה כמלא רוחב הסיט כפול וכן שיעור האורג, וכמו ששיעור מלבן שהוא לטווייה שיעורו כטווייה כך שיעור הוצאת עור כעיבוד קמיע ואין חילוק בין אם מוציא כדי לעבד או שלא, ואמנם בסממנים יש חילוק בין סממנים שרויים ששיעורם כדי לצבוע דוגמא לאירא ושאינם שרויים שיעורם כדי לצבוע בגד קטן לפי סבכא של כיסוי ראש, ולא מספיק כדי דוגמא כי אין אדם טורח שיעורם פחות מכגרוגרת ולר"י בן בתירא ה' גינה קודם זריעה לתי"ק שיעורם פחות מכגרוגרת ולר"י בן בתירא ה' זרעונים, ואחר זריעה סובר ר"ע שזבל וחול הדק שיעורו כדי לזבל קלח של כרוב ולחכמים כדי לזבל כרישה, ור' פפא חילק שקודם זריעה השיעור גדול יותר שאין אדם טורח להוציא נמא אחת לזריעה, וכן לענין טיט קודם גיבולו חכמים סברו ששיעור מים שופכים ברביעית, שראויים הם לגיבול טיט, ואחר גיבולו שיעור טיט כדי לעשות פי כור שפחות מרביעית אין אדם טורח לגבל. ולענין עור מנו ג' דרגות בעיבוד, כמצה, כחיפה, כדפתרא מצה אינו מעובד כלל ללא מלח קמח ועפצים, ושיעורו כדי לצור משקולת קטנה וכשיעור רבע רביעית של ליטרא של פומבדיתא, חיפה הוא רק עם מלח ובה נאמר השיעור כדי לעשות קמיע, ודפתרא הוא גם עם קמח ושיעורו כדי לכתוב גט, ובמצה מספיק לצור משקולת כיון שהוא לח ואינו ראוי לעיבוד עדיין, לכן השיעור יותר מכדי לעשות קמיע, ולענין שיעור הבגד נאמר לענין טומאה ששיעורו ג' על ג', ושק שיעורו ד' על ד', עור שיעורו ה' על ה' מפץ שיעורו ו' על ו' בין לענין טומאת מדרס בין לענין טומאת מת והברייתא מוסיפה ששיעורו זה הוא גם להוצאת שבת וכאן הוא שיעור אחר שם מדובר בקורטבילא שהוא מבושל, ומתקשה ושעו לשיבה. לפי המשנה שיעור קלף כדי לכתוב פרשה קטנה והברייתא שאומרת ששיעור קלף ודוכוסטוס כדי לכתוב מזוזה הכוונה מזוזה שבתפילין, ויש מקום נוסף שקראו לתפילין מזוזה שכתוב שרצועות התפילין עם התפילין מטמאות את הידים וכשהם לבדם אינם מטמאות את הידים, ולר"י שהנוגע ברצועה טהור עד שיגע בקציצה עצמה, ור' זכאי אומר ששמו טהור עד שיגע במזוזה עצמה ואין לדייק שכתוב בסיפא קלף כדי לכתוב פרשה קטנה של תפילין שהיא שמע ישראל ולפי"ז ברישא מדובר במזוזה ממש אלא הברייתא מבארת שדוכוסטוס שיעורו כדי לכתוב מזוזה וקלף כדי לכתוב פרשה קטנה של תפילין. רב סובר שדוכוסטוס כקלף וניתן לומר לענין תפילין שכותבים גם ר' דוכוסטוס וא"כ המשנה שאומרת שקלף שיעורו כדי לכתוב תפילין היינו לכתחילה, והברייתא שאומרת שהלי"מ תפילין על הקלף ומזוזה על דוכוסטוס קלף במקום שיער ודוכוסטוס במקום בשר זה רק לכתחילה והברייתא שאומרת שינה פסול הוא במזוזה ומה שכתוב שינה בזה ובזה פסול, היינו במזוזה שכתבה על קלף במקום שיער או בדוכוסטוס במקום בשר, או שזה מחלוקת תנאים שיש ברייתא שלתי"ק שינה בזה ובזה פסול ולר' אחא כשר, וניתן לומר שרב סובר כתנא דבי מנשה שכתבה על נייר ומטלית פסולה, על קלף גויל ודוכוסטוס כשר וזה לא מדובר במזוזה שהיא הפסולה על קלף, אלא מדובר בתפילין וכשר בדוכוסטוס אין תפילין פסול גם בגויל וא"כ ברייתא זו נאמרה רק בס"ת, ואין להביא ראיה מברייתא שתפילין וס"ת שבלו אין עושים מזוזה מהם שמורידם מקדושתן ומשמע שבלי זה היה כשר ומדובר לכאורה שהתפילין היו כותבים בדוכוסטוס וכשר בהם אך יש לדחות שמדובר שהיה כתוב על קלף וכדעת ר"מ שהיה כתוב מזוזה על קלף שזה משתמר ולפי"ז צ"ל בדברי רב שקלף הוא דוכוסטוס שגם עליו כותבים מזוזה.

דף פא משנה הוצאת עצם כשיעור לעשות תרוד ולר' יהודה כדי לעשות חף, זכוכית כדי לגרור את ראש הכרכר של האורגים צרור או אבן שיעורו כדי לזרוק בעוף ולר"י בן יעקב כדי לזרוק בבהמה **גמרא** אם חף הוא כלי אי"כ שיעורו של ר' יהודה גול יותר אלא הוא שיני המפתח. ובריייתא נאמר ששיני המפתח טהורים גם קבעם במפתח טמאים, ושל גל, דלת אף אם קבע במסמר בדת טהורים ככל המחובר לקרקע שהוא כקרקע. שיעור זכוכית כדי לפצוע בה שני נימים יחד. השיעור של צרור שזורק בבהמה שהיא מרגישה בו ושיעורו משקל י' זוז. זונגן שאל בביהמ"ד כמה שיעור אבן של בית הכסא אמרו לו כשיעור כזית כאגוז וכביצה, אמר שא"כ צריך להביא עמו משקל והסכימו ששיעורו מלא היד וכן הוא בברייתא לר"י שיעורו כאגוז כזית וכביצה ולר"י ב' יוסי בשם אביו כמלא היד. מותר להכניס בשבת לבית הכסא, אבנים מקורולות לר"מ כאגוז ולר' יהודה כביצה. ומחלוקתם כאן היא כמו שנחלקו במשנה בשיעור אתרוג הקטן, ואסור להכניס פאיס שהוא רגבי אדמה של בבל שהם נפרכים. לרבא אין למשמש בצרור בשבת כמו בחול ומר זוטרא אמר שזה סכנה ואמר רבא שמותר כלאחר יד. ר' ינאי מחלק שבבית הכסא קבוע מותר כמלא היד ואם לא שיעורו הכרער של מדוכה קטנה של בשמים ומותר לטלטל כשיש עליה סימן של קינוח שידוע השימוש בה ואמנם קינוח בצרור שקינה בו חבירו הוא מ"י דברים שמביאים לידי תחנותיות, האוכל עלי קנים וגפנים, לולב גפנים מוריגי הבהמה בלי מלח ושדרה של דג, ודג מלוח שאינו מבושל כל צרכו, ושותה שמרי יין, והמקנה בסיד ובחרסית, או בצרור שקינה בו חבירו וכן התולה עצמו בבית הכסא. ויש לומר שאסור דוקא בלח ומותר ליבש או בשד השני שלא קינחו בו מותר או שמותר לקנח במה שהוא קינה בלח בחיבור, ורב יוסף אמר שאם נטשטש בגשמים אם רישומו ניכר מותר ואם לא אסור, ורב חסדא אמר שמותר לו להעלותם לגג שגדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה ואמנם ר"א התיר לקחת קיסם לחצות שינוי וחכמים התירו רק מאבוס של בהמה ולא חששו לכבוד הבריות שמתנגה בהם שבין שינוי, ויש חלק שיכל להכין מאתמום במקום קביעות סעודתו אך לבית הכסא אין אדם קובע מקום, רב הונא אסר להתפנות בשבת בניור של חבירו ולא משום שמקשה החרשה שא"כ היה אסור גם בחול, ולא משום עשבים שהיה ר"ל מותר לקנח בשבת בצרור שעלו בו עשבים, ורק לתלוש אסור אלא חוששים שיקח מלמעלה ויתן למטה שמן שהיה לו גומא וסתמה חייב משום חורש. רב פפי הוכיח מר"ל

דף פ שיעור הוצאת דיו ב' אותיות בדיו או בקולמוס או בקלמר שהוא קסת הסופר. רבא הסתפק אם מצטרף אות אחת בדיו ואחת בקולמוס ואחת בקלמר. הוציא ב' אותיות וכתבם בהילוכו חייב שכתובים היא הנחתם, אך אם הוציא אחת וכתבה ואח"כ הוציא עוד אחת וכתבה לא מצטרפות וכשהוציא השנייה וכתבה כבר חסרה בשיעורה. ואם הוציא חצי גרוגרת והגביהה ואח"כ הוציא חצי נוסף אינם מצטרפים שכיין שאינה מונחת זה קקלטה כלב או נשרפה ואם היא מונחת עדיין מצטרפות. ואם הוציא חצי גרוגרת והניחה ואח"כ הוציא עוד חצי והעבירה דרך עליה מצטרפת תוך ג' ובמעביר אין צורך הניחה על משהו, ורב זורק מצטרף רק בנח על גבי משהו. הוציא חצי גרוגרת ואח"כ הוציא עוד חצי בהעלם אחד חייב ובב' העלמות פטור ולר' יוסי בהעלם אחד חייב רק אם הוציא לרשות אחת ואם הוציא לב' רשויות פטור, ולרבה דוקא כשיש רשות של חיוב חסאת ביניהם, ואם יש כרמלית ביניהם מצטרפות, ולרב יוסף אם כרמלית מחלקת ועץ ששוכב אינו מחלק, ולרבה עץ גם מחלק שאין זה מקום אחד שרשות שבת כרשות גיטין וזרק גט לאשתו ונפל על עץ אינו נקרא אותו מקום ולא חל הגט. שיעור הוצאת כחול שיעורו עין אחת שצנעות שממלות רק עין אחת כוחלות רק אותה, ור"ש בן אלעזר אומר שכחול לרפואה שיעורו בעין אחת ולקשט בשיעור ב' עינים, ומדובר בכפר שאין צריך

שמותר לטלטל עציץ נקוב בשבת כמו צרור שעלו בו עשבים ויש לחלק שמוותר רק לצורך, אביי אומר שעציץ נקוב שהיה מונח בקרקע והניחו על יתדות חייב משום תולש ואם היה מונח על יתדות והניחו בקרקע חייב משום גוטע. ר' יוחנן אסר לקנח בחרס בשבת ולא משום סכנה או כשפים שא"כ היה אסור אף בחול ולא משום השרת שערות שהרי אינו מתכוון לכך ור' נתן בר השעיא ביאר שהכוונה שלא רק בחול אסור אלא אף בשבת אסור למרות שיש בו תורת כלי, ורבה למד בר' יוחנן מצד השרת נימים והיה קשה לו שר' יוחנן סובר שהלכה כסתם משנה וכתוב שנוי מותר לחפוף שערות ולא גזרו מצד דבר שאינו מתכוון, אלא ר' יוחנן אסר משום סכנה או כשפים שפוגעים במקנח בחרס כמו רב חסדא ורבה בר רב הונא הלכו בספינה ואמרה להם מטרונתא אחת הושיבוני אתכם ולא הסכימו אמרה משחו ועצרה הספינה אמרו הם משחו והתירו הספינה אמרה להם מה אעשה לכם

דף פב שאינכם מקנחים בחרס, ולא מתה כינה בבגדיכם ולא תלשתם ירק מאגדה שאוגדים הגננים. רב הונא אמר לרבה בנו מדוע אינך מצוי אצל רב חסדא שדבריו מחודדים אמרו לו שמדבר עמי בסתם דברים כגון שהיושב בבית הכסא לא ישב במהרה ולא יטרח מאד שהכרכשא יושבת על ג' שינים ושמו ישמטו השינים ויבא לסכנה אמרו לו שזה חיי העריות ואדרבה לך לפניו. אם יש לפניו חרס וצרור לרב הונא עדיף לקנח בצרור ולא בחרס ולרב חסדא עדיף חרס, וישנה ברייתא מפורשת שהיו לפניו צרור וחרס יקנה בחרס, ורפרס בר פפא מבאר לדעת רב הונא שמדובר באוגני כלים שהם חלקים ואינם מוקים לכרכשא. אם היו לפניו צרור ועשבים לדעה אחת עדיף צרור ויש דעה שעדיף עשבים, ומה שכתוב שהמקנח דבר שהאש שולטת שינוי נושרים מדובר ביבשים אך עשבים לחים מותר. הנצרך לקביו ואינו נפנה שולטת בו רוח רעה או רוח זוהמא וכן רואים בברייתא שהנצרך לנקביו ואוכל דומה לתנור שמוסק עם אפרו וזה תחלת רוח זוהמא. רב חסדא אומר שהנצרך לנקביו ואינו מצליח יעמוד וישב ויעמוד וישב, רב חנן אומר שיסתלק לצדדים, לרב המנונא ימשמש שם בצרור, ולרבנן יסיח דעתו ואין הכוונה מלהתפנות אלא מדברים אחרים ואז יתפנה, ר' ירמיה מדפני אמר שראה ישמעאלי שעמד וישב פעמיים ואח"כ שפך קצרה. הרוצה להכנס לסעודת קבע ילך י' פעמים ד' ד' אמות או ד' פעמים י' אמות ויתפנה ויכנס וישב במקומו. **משנה** לר' יהודה שיעור חרס כדי לתת בין פצים לחבירו, ולר"מ כדי לחתות האש ולר' יוסי כדי לקבל בו רביעית, ור"מ מביא מהפסוק לא ימצא במחיתתו חרש לחתות אש מיקוד ור' יוסי הביא ראיה מההמשך ולחשוף מים מגבא. **גמרא** אין לומר שיעורו של ר' יוסי גדול יותר שהרי בפסוק הוא מובא אח"כ ולא סתבר שהפסוק מביא שלא ימצא מים עבור קטן וגם לא עבור גדול, ואביי לומד בר"מ שלחתות אש מדובר ביקידה גדולה. ר"מ יבאר סוף הפסוק לדעתו שלא רק שלא ימצא אצלו דבר חשוב לאנשים אלא אפילו דבר שאינו חשוב לא ימצא אצלו.

פרק אומר רבי עקיבא

משנה ר"ע אומר שע"ז מטמא במשא כנדה שכתוב עליה תזרם כמו דווה צא תאמר לו, כמו שנדה מטמאה במשא כך ע"ז. **גמרא** מי שנפל ביתו שהיה סמוך לבית ע"ז אסור לו לבנות אלא כונס בקרקע שלו ובונה הוא חצי מקום הקיר היה שלו וחצי של ע"ז מודד הד' אמות מהחצי שלו, והאבנים העצום והעפר מטמאים כשרץ שכתוב שקץ תשקצנו, ולר"מ כנדה שכתוב תזרם כמו דוח, ורבה מבאר הפסוק שתכרה אותו ממך כור, צא תאמר לו ולא הכנס, ולכו"ע מטמא במשא כיון שהוקש לנדה ונחלקו שלר"ע מטמא אבן מטמא שהאבן על יתדות ונוגעת בכלים תחתיה ומטמאה אותם אף שאינה מכבידה עליהם. ולת"ק אינו מטמא כמו שרץ, ולר"ע הוקש לשרץ רק לענין כלים המטמאים שאין מטמא במשא ובאבן מטמא, ולרבנן הוקש לנדה רק לענין משא, אמנם למשא ניתן להקיש לנבלה, אלא הוקש לנדה שכמו שאינה מטמאה לאברים כך ע"ז אינה מטמאה אלא בשלימות איכ מה שר' חמא הסתפק בע"ז אם מטמאה באברים ניתן לפשוט מרבנן אך הוא הסתפק לדעת ר"ע. לדעת ר"א לכו"ע אין ע"ז מטמאה באבן מטמא ונחלקו רק לענין משא שלר"ע. מטמאה במשא כנדה ולרבנן אינו מטמא במשא כשרץ, ולר"ע הקישו לשרץ לענין משמשיה שאינם מטמאים במשא ולרבנן הוקש לנדה לענין שאינה מטמאה לאברים

דף פג לר"ע מצד משא יכלו להקיש לנבילה וא"כ הקישו לנדה לענין שאינה מטמאה לאברים וא"כ מה שרב חמא הסתפק אם מטמאה אברים אינו לדעת ר"א אלא רק לדעת רבה לפי ר"ע, וישנה ברייתא שלת"ק ע"ז ומשמשיה כשרץ, ולר"ע ע"ז כנדה ומשמשיה כשרץ ולכאורה זה כדעת ר"א ורבה יבאר שלת"ק היא כשרץ רק לענין שאינה מטמאה באבן מטמא, וישנה ברייתא שלת"ק נכרי ונכרית ע"ז ומשמשיה הן ולא היסטן, ולר"ע הן והיסטן וזה כדעת ר"א שאינה מטמאה במשא, ורבה סובר שברייתא זו משובשת, שהרי אף שנכרי אין מטמא בזיבה שכתוב דבר אל בני ישראל אך גזרו עליהם שהיו כזבים לגמרי, וא"כ צריך לבאר בברייתא שנכרי ונכרית הן והיסטן ואבן מטמא שלהם ע"ז היא והיסטה אך לא אבן מטמא ולר"ע היא והיסטה ואבן מטמא, ור"א מבאר שנכרי ונכרית הן והיסטן ואבן מטמא שלהם אך ע"ז היא ולא היסטטה, ולר"ע היא והיסטה, ורב אשי דוחה שמדוע כתוב הן, והוא מבאר, שנכרי ונכרית בין הם שהסיטו אחרים ובין אחרים שהסיטו טמאים, ע"ז שהסיטה אחרים טהורים, אחרים שהסיטו אותה טמאים ומשמשיה טהורים בין הסיטו בין הוסיטו, ולר"ע נכרי ונכרית וע"ז בין הסיטו לאחרים בין אחרים הסיטו טמאים, משמשים טהור בין הסיטו בין הוסיטו, ע"ז שהסיטה מדובר כמו המשנה שאם זב בכף מאזנים ויש אוכל ומשקה בכף שניה אם כרע הזב טמאים ואם הם כרעו טהורים, הברייתא אומרת שכל הטומאות המסיטות טהורות חוץ מהסט זב שאין לו חבר לכאורה לר"ע יש לו חבר ע"ז, וניתן לפרש חוץ מזב והדומה לו, ר'

חמא הסתפק אם ע"ז מטמאה אברים, ואם הדיוט יכול להחזירה ודאי מטמאה שהיא כמחוברת, אך אם היא יכול להחזירה יש לומר שהיא כשבורה או שנאמר שלא חסר בה כלום, וללישנא בתרא אם אין יכול להחזירה ודאי היא כשבורה, והספק הוא אם יכול להחזירה אם נחשבת כמחוברת או שנאמר שהיא כשלופה ומותרת. רב אחדבוי הסתפק בע"ז פחות מכזית, לענין איסור ודאי יש גם בקטן כמו זבוב בעל עקרון שכל אחד עשה ע"ז והניחה בכיסו וכזוכרה מוציאה ומחבקה ומנשקה, והספק הוא לענין טומאה האם ע"ז כשרץ שמטמא גם כבעדשה או שהיא כמה שמטמא רק בכזית, וישנה ברייתא מפורשת שע"ז פחות מכזית אינה מטמאה שכתוב וישלך את עפרה אל קבר בני העם כמו שמת רק בכזית כך ע"ז, ולרבנן הקישו לשרץ שאינו מטמא במשא ולנדה שאין מטמאה אברים ולמת שאינו טמא כבעדשה, ולא מקישים לחומרא לשרץ לטומאות כבעדשה ולנדה שמתמא באבן מטמא, ולמת שיטמא באהל, שכיוון שטומאת ע"ז היא דרבנן מקישים לקולא. **משנה** ספינה טהורה שכתוב דרך אניה בלב ים. **גמרא** מקישים אניה שהיא טהורה כים שהוא טהור, חנניה לומד שיש טומאה רק כמו שק שמיטלטל מלא וריק אך ספינה אינה מיטלטלת כלל, והנ"מ היא בספינה של חרס שטלם לים גם חרס טהור ומצד שאינו כשק אין חסרון בכלי חרס, ועוד נ"מ בספינת הירדן שנקרא בלב ים אך מיטלטל מלא וריקן וכן אמר ר' חנינא בן עקביא שספינת הירדן טמאה שנטענת ביבשה ומורידים אותה למים. ממשנה זו אמר רב שלא ימנע עצמו מבית המדרש כלל שלא הבינו טעם משנה זו עד שפירשה ר' חנינא בן עקביא, ור' יונתן אמר שלא ימנע עצמו מביהמ"ד אפילו בשעת מיתה שכתוב זאת התורה אדם כי ימות באהל שיעסקו בתורה גם בשעת מיתה, ור"ל דורש פסוק זה שדברי תורה מתקיימים במי שממית עצמו עליהם.

דף פד רבא אומר לדעת חנניה שאפילו מיטלטלת רק על שורים נקרא מיטלטל שהמשנה אומרת בכלים שיש ג' עגלות עשויה כקתדרה שמוקפת מג' צדדים מטמא מדרס, עשויה כמיטה מטמאה במת, עשויה מאבן, טהורה, ולר' יוחנן אם יש בה כדי לקבל רימון טמאה במת, ג' תיבות הם פתחה מצדה מטמאה מדרס, מלמעלה מטמאה במת, הבאה במדת מ' סאה טהורה ורואים שפתחה למעלה מטמאה אפילו שמיטלטלת רק ע"ז שורים. לת"ק מדרס כלי חרס טהור לר' יוסי אף ספינה, ומבאר רב זביד שמדרס כלי חרס טהור, אך טמא במגעו וספינה חרס טמאה ור' יוסי מטמא ספינה ורב פפא דוחה שר' יוסי כתב אף, ורב פפא מפרש שמדרס כלי חרס טהור ומגעו טמא ושל עץ טמא בין מדרס בין מגע, וספינת ירדן טהורה, ור' יוסי אומר אף ספינה טמאה כחנניה, ומדרס חרס טהור לומדים מהפסוק ואיש אשר יגע במשכבו כמו שהוא נטהר במקוה לך משכבו, וחרס שאין לו טהרה במקוה לא נטמא במשכבו. ור' ישמעאל לומד מהפסוק כמשכב נדתה יהיה לה כמו שהיא טהורה במקוה כך משכבה הוא רק במה שיש לו טהרה במקוה, ור' אילעא מקשה מברייתא שלומדת שמפץ נטמא במת מק"ו מטומאת זב שטהור בו פכים קטנים ובמת הם טמאים ויש טומאת משכב במפץ למרות שאין לו טהרה במקוה שאין טהרה בפשוטי כלי עץ שלא כלולים בכלי מדין, ור' חנינא חילק שבמפץ יש טהרה במינו בשאר כלי עץ, ואמר לו רחמנא יצילנו מדעתך, אמר לו אדרבה שיצילנו מדעתך, שיש לדרוש הפסוק ואיש אשר יגע במשכבו ועוד פסוק וכל המשכב אשר ישכב עליו הזב ואם יש במינו טהרה אף שאין בו, נטמא במשכבו, ואם אין במינו טהרה כלל אין טומאת משכב, רבא לומד שמשכב כל חרס טהור מהפסוק וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא משמע שאם יש צמיד פתיל עליו טהור אף שיחדנו לאשתו נדה. **משנה** ערוגה שיעור זריעתה ללא כלאים היא ו' טפחים וזרעים ה' זרעונים ד' בכל פינה ואחד באמצע שכתוב כי כארץ תוציא פריה וכגנה **זרועיה** תצמיח ולא כתוב זרעה. **גמרא** רב יהודה מסביר את הלימוד מהפסוק מהמלה **תוציא** לומדים א' **צמחה** ו**זרועיה** ב' **תצמיח** א' ביחד ה'

דף פה ורבנן שיערו שה' זרעים בו' לא יונקים יחד, וכמו שדרשו הפסוק לא תשיג גבול רעך אשר גבלו ראשונים, וזה נאמר על יושבי החורי שכתוב עליהם יושבי הארץ, ולא שאינם יושבי רקיע, אלא שבקיאים בישובה של הארץ ויושבי קרקע זו מתאימה לזית זו לגפנים וזו לתאנים, וחורי שמריחים את הארץ, לרב פפא שטועמים הארץ כנחש ור' אחא בא יעקב מפרש שנעשו בני חורין מנכסיהם. רב אסי אומר שערוגה ו' טפחים בתוכה חוץ מהגבולים וכן שנו בברייתא, שיעור הגבולים כדי פרסת רגל כמו שכתוב והקשית ברגלך מה רגל טפח, רב אומר שמדובר בערוגה לבדה בחורבה ואין סביבה ערוגות נוספות ואין לומר שיש עוד ערוגות וזרע בקרן לא כנגד הערוגה הסמוכה שרב דיבר שממלא כל הקרן ולכן מדובר רק בערוגה שהיא לבדה, ולא אומרים שזרע מבחוץ ולא ימלא בתוכה, שגזורים שמא ימלא הקרנות, ואח"כ יזרע סמוך בערוגה הסמוכה, אחרת שכתוב כדן ראש תור שנכנס בזוית משדה אחרת שאין בה כלאים, שבערוגה אין את ההתר של ראש תור שנראים כאחד. לשמואל המשנה דיברה אף בערוגה בין ערוגות ולא מתערבבים שנוטה שורה לכאן ושורה לכאן. בא"י הסתפקו אם עשה שורה על פני כולה מרע אחר לרב ששת ערוב מבטל השורה ולרב אסי אין עירוב מבטל השורה. ורבינא מקשה מהמשנה שמותר ליטוע ב' שורות קישואים ב' שורות דילועים ב' שורות פול המצרי אך אסור שורה אחת של קישואים אחת של דילועים ואחת של פול המצרי, ויש לחלק שבשורה אחת אסור שהזמורות הארוכות מתערבבות. ר' יוחנן אומר שיכול למלאות כל הגינה ירק מהרבה מינים ע"י ערוגות ו' על ו' ועושה עיגול ה' בכל אחת וזרע בכל הקרנות ומדובר שבין הביניים אינו זרע רב אשי אומר שאם ערוגה אחת היתה זרועה לאורך, הסמוכה לה זרוע לרוחב.